

Nr 62

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat
för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58;
given Stockholms slott den 1 februari 1957.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

---

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 1 februari 1957.*

Närvarande

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Torsten Nilsson, förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58 och anför därvid följande.

Inledning

Från och med budgetåret 1940/41 redovisas huvuddelen av försvarets fastigheter på en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, numera benämnd försvarets fastighetsfond. Sedan i enlighet med beslut av 1943 års riksdag vissa av försvarets fabriker organiserats såsom statligt affärsverk — varvid fabrikernas tillgångar och skulder från och med budgetåret 1944/45 upptagits till redovisning på en särskild kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond — har de av fabrikena disponerade fastigheterna från samma tidpunkt överförts från fastighetsfonden till fabriksfonden. Å andra sidan har i enlighet med beslut av 1950 års riksdag försvarets bostadsanskaffningsfond avvecklats från och med budgetåret 1950/51, varvid på densamma redovisade tillgångar överförts till försvarets fastighetsfond.

Försvarets fastighetsfond är från och med den 1 juli 1948 uppdelad på fyra delfonder, nämligen arméns delfond, marinens delfond, flygvapnets delfond och befästningars delfond.

I årets statsverksproposition (bilaga 2 till specifikation av inkomsterna å driftbudgeten) har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58. I överensstämmelse med statförslaget har på driftbudgeten i förslaget till riksstat bland Inkomster av statens kapitalfonder upptagits totalbeloppet av de i statförslaget för respektive delfonder angivna överskotten och bland Egentliga statsutgifter å fjärde huvudtiteln under rubrikerna C. Försvarskrafterna och E. Diverse med tills vidare beräknade belopp upptagits särskilda anslag för ersättning till envar av fastighetsfondens fyra delfonder för vederbörande förvaltningsmyndigheters rätt att nyttja de till fonden hörande eller av fonden förhyrda fastigheterna. Nämnda anslag har beräknats till sammanlagt 79 525 000 kronor, varav för arméns delfond 31 700 000 kronor, för marinens delfond 10 450 000 kronor, för flygvapnets delfond 20 100 000 kronor och för befästningars delfond 17 275 000 kronor.

Med skrivelse den 13 november 1956 har fortifikationsförvaltningen avgivit förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58. Riksräkenskapsverket har den 5 januari 1957 inkommit med utlåtande över förslaget.

Översikt av fastighetsfondens ställning

Av riksräkenskapsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1955/56 samt av ämbetsverkets specifikation av bland annat försvarets fastighets- och värdeminskningsskonton m. m. för samma budgetår framgår, att fondens ställning per den 30 juni 1956 var följande.

Arméns delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	74 146 621:06	
Byggnadsvärde	631 902 891:—	
Fordringar hos andra fonder	<u>6 339 791:64</u>	712 389 303:70
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	494 074 106:21	
Diverse medel	<u>6 339 791:64</u>	500 413 897:85
Kapitalbehållning		<u>211 975 405:85</u>

Marinens delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	61 080 718:08	
Byggnadsvärde	208 713 794:72	
Fordringar hos andra fonder	<u>2 629 248:95</u>	272 423 761:75
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	169 696 951:83	
Diverse medel	<u>2 629 248:95</u>	172 326 200:78
Kapitalbehållning		<u>100 097 560:97</u>

Flygvapnets delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	27 624 932:29	
Byggnadsvärde	507 048 147:68	
Fordringar hos andra fonder	<u>3 728 518:22</u>	538 401 598:19
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	330 446 896:30	
Diverse medel	<u>3 728 518:22</u>	334 175 414:52
Kapitalbehållning		<u>204 226 183:67</u>

Befästningars delfond

Tillgångar:	Kronor	Kronor
Markvärde	9 453 840:77	
Byggnadsvärde	965 755 981:29	
Fordringar hos andra fonder	<u>3 510 878:38</u>	978 720 700:44
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	891 571 340:53	
Diverse medel	<u>3 510 878:38</u>	895 082 218:91
Kapitalbehållning		<u>83 638 481:53</u>

I detta sammanhang må erinras om att den för budgetåret 1955/56 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 84,974 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp samt utgifterna och överskottet till respektive 61,704 och 23,270 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen för budgetåret 1955/56 (s. 170 och 171) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 23 093 983 kronor 34 öre, som tillförts statsregleringen.

Stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57 har fastställts den 27 april 1956.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58

Staten för försvarets fastighetsfond skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag upptaga följande titlar, nämligen å inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden, C. Inkomster av övnings- och skjutfält och D. Diverse inkomster samt å utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdepapperskonto och C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Inkomsterna respektive utgifterna under de angivna titlarna skall upptagas särskilt för de olika delfonderna.

Vid beräkningen av de olika posterna i staten följer jag denna uppställning och upptager först till behandling fondens utgifter.

UTGIFTER

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.

Såvitt angår försvarsgrenarnas delfonder beräknas medelsbehovet för reparation och underhåll av försvarets byggnadsbestånd, med i det följande angivna undantag, i enlighet med de principer som angivits i propositionen 1945:180 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46. I överensstämmelse härmed beräknas medelsbehovet för reparationer och underhåll till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet, omräknad till 1935 års prisnivå. Byggnadsbeståndet uppdelas därvid i tre grupper. Den första gruppen — äldre byggnader — omfattar byggnader, som färdigställdes före den 1 juli 1938. Dessa byggnader redovisas i fastighetsfonden på grundval av särskild värdering. Den andra och tredje gruppen — nyare byggnader — omfattar byggnader, som färdigställdes efter nyssnämnda datum och som varit i bruk längre respektive kortare tid än nio år. Nyare byggnader redovisas med sitt anskaffningsvärde. Underhållsmedel beräknas första gången för

andra budgetåret efter det budgetår, under vilket byggnaden färdigställdes. Underhållskvoten utgör vid 1935 års prisnivå i första gruppen 1,1 % för arméns och flygvapnets delfonder och 1,5 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 0,8 respektive 0,4 % för de tre delfonderna. Omräknade till 1956 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (293) utgör underhållskvoterna i första gruppen 3,22 % för arméns och flygvapnets delfonder och 4,40 % för marinens delfond samt i andra och tredje grupperna 2,34 % respektive 1,17 % för samtliga tre delfonder. De procentuellt beräknade underhållsmedlen uppdelas på två poster, nämligen en för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och en för smärre förbättringsarbeten. Sistnämnda post upptages med i runt tal 10 % av posten för löpande reparation och underhåll. — Dessutom anvisas särskilda medel för iståndsättningsarbeten.

Från den procentuella beräkningsmetoden undantas marinens hamnanläggningar i enlighet med vad som anförts i propositionen 1948:157 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1948/49. Underhållsmedel för dessa anläggningar skall fastställas efter uppskattning och medel anvisas å särskild delpost. Enligt samma proposition skall underhållet av övnings- och skjutfälten bestämmas efter uppskattning för varje särskilt budgetår och medel för ändamålet anvisas på särskilda delposter.

Enligt samma proposition 1948:157 skall underhållskostnaderna för flygfälten beräknas i viss relation till anläggningsvärdet. För flygfälten med därå befintliga rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar skall därvid tillämpas en underhållskvot av 1,5 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Beräkningen av underhållskostnaderna för flygfältens befästningsanläggningar sker efter samma regler som beträffande befästningar i övrigt.

För befästningar och bergrum skall beräkningen av underhållskostnaderna enligt nämnda proposition 1948:157 ske i relation till anläggningsvärdet, varvid för såväl befästningar som bergrum skall tillämpas en gemensam underhållskvot på anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt propositionen 1951:88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats för varje år omräknas till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex. Underhållskvoten utgör för år 1956 1,09 %. För iståndsättning av befästnings- och berg-rumsanläggningar anvisas dessutom särskilda medel.

Vid beräkningen av de procentberäknade underhållskostnaderna för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen utgått från de byggnadsvärden som fanns redovisade på delfonderna den 30 juni 1956. Dessa värden har ämbetsverket i förekommande fall justerat med hänsyn till beslut av Kungl. Maj:t under de två första månaderna av innevarande budgetår att vissa byggnader m. m. skall upptagas till redovisning på delfonderna respektive avgå ur delfonderna. Fortifikationsförvaltningen har

sålunda icke tagit hänsyn till sådana av ämbetsverket gjorda framställningar om invärderingar eller överflyttningar, beträffande vilka Kungl. Maj:t icke fattat beslut före den 1 september 1956, utom såvitt avser ett förslag av ämbetsverket den 13 maj 1955 om redovisning å fastighetsfonden av vissa vägar, stängsel och yttre ledningar vid arméns äldre kasern-etablissemang. För ifrågakvarande förslag redogöres närmare i det följande.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår anför *fortifikationsförvaltningen* bland annat följande.

Det bokförda fondvärdet har varje år undergått en betydande höjning, vilket å fondstatens utgiftssida automatiskt medfört en ökning av de procentberäknade underhållsmedlen, de till värdeminskningskonto avsatta medlen och det överskott som årligen tillföres statsregleringen. Hyres- och arrendeutgifterna har vidare ökat genom förhyrningar, bland annat av drivmedelsanläggningar. Inkomstsidans poster har visserligen samtidigt ökat men dock i väsentligt mindre omfattning. Att ersättningsanslagen de senaste åren hållits i huvudsak oförändrade har medfört en fortgående minskning av de behovsprövade delposterna, huvudsakligen delposten till iståndsättningsarbeten.

Därest de årliga investeringarna i fortsättningen ökar i ungefärligen nuvarande omfattning kommer de procentberäknade underhållsmedlen enligt fortifikationsförvaltningen att årligen stiga med cirka 0,75 miljon kronor, avsättningen till värdeminskningskonto med mer än 0,5 miljon kronor och överskottet med cirka 1,5 miljon kronor om året. Inkomsterna kan beräknas stiga endast i ringa omfattning. Med hänsyn härtill är det enligt fortifikationsförvaltningen icke försvarligt att ersättningsanslagen till fonden kvarhållas på samma nivå och därmed de behovsprövade underhålls-posterna minskas för att till slut helt försvinna. Fortifikationsförvaltningen erinrar om att ämbetsverket flerfaldiga gånger framhållit att en stor del av försvarets byggnadsbestånd, särskilt arméns kaserner, är i synnerligen dåligt och otidsenligt skick. Ämbetsverket finner det beklagligt att värnpliktig och övrig militär personal skall behöva förläggas och utbildas i byggnader, där den sanitära standarden är från sekelskiftet och beträffande vilka icke kan garanteras vare sig ordnad uppvärmning eller tillräcklig belysning. Bristerna blir enligt fortifikationsförvaltningen än mer påtagliga i jämförelse med den standardhöjning, som för landets befolkning i övrigt ägt rum i dessa avseenden under de senaste årtiondena.

Arméns delfond. Av sammanställningen å s. 7 framgår de för budgetåret 1956/57 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för arméns delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1957/58 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

Fortifikationsförvaltningen uppskattar värdena under arméns delfond på byggnader m. m. — vilka värden lägges till grund för beräkningen av delposterna Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt Smärre förbättringsarbeten — enligt 1935 års kostnadsnivå till 279 159 287 kronor för byggnader hänförliga till första gruppen samt till 141 111 534 kronor och 42 287 567 kronor för byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

	Budgetåret 1956/57	Budgetåret 1957/58	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	10 301 000	13 765 000	11 851 000
b) Smärre förbättringsarbeten	1 030 000	1 376 000	1 185 000
c) Underhåll av övningsfält m. m.	1 600 000	1 600 000	1 600 000
d) Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m.	1 550 000	1 000 000	300 000
e) Övriga iståndsättningsarbeten	7 000 000	12 000 000	6 000 000
f) Skatter	350 000	300 000	300 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	250 000	100 000	100 000
h) Ändringsarbeten föranledda av vissa forskningsförsök	100 000	100 000	100 000
i) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid arméns tygverkstäder	150 000	150 000	150 000
j) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	200 000	200 000	200 000
k) Underhåll av enskilda vägar	160 000	160 000	160 000
Summa kronor	22 691 000	30 751 000	21 946 000

Underhållskostnaderna beräknas av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	279 159 287	× 3,22 %	.....	8 988 929
2. »	141 111 534	× 2,34 %	.....	3 302 010
3. »	42 287 567	× 1,17 %	.....	494 764
			<u>Summa kronor</u>	12 785 703

Fortifikationsförvaltningen anmälde i statförslaget för innevarande budgetår, att den inventering som igångsatts rörande barackbeståndet blivit slutförd men att ämbetsverket, på grund av ett av arméchefen framlagt förslag till långtidsprogram för mark- och byggnadsfrågor, vilket i viss omfattning berörde ifrågakvarnande barackers framtida användning, icke var berett att föreslå invärdering av barackerna. Ämbetsverket anmäler nu att inventeringen av byggnadsåtgärder med anledning av nämnda långtidsprogram ännu icke avslutats, varför frågan om barackernas invärdering bör ytterligare anstå. För underhållet av barackerna, till antalet 3 000, bör därför liksom tidigare beräknas särskilda medel. Fortifikationsförvaltningen, som framhåller att underhållsbehovet för nämnda baracker är mycket stort, beräknar kostnaden för underhållet för nästa budgetår till 850 000 kronor, motsvarande cirka 280 kronor för barack.

Såsom tidigare nämnts har fortifikationsförvaltningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 maj 1955 föreslagit att vissa vägar, stängsel och yttre ledningar vid arméns äldre kasernetablisement skall upptagas till redovisning i fastighetsfonden och procentberäknade underhållsmedel sålunda

upptagas för dessa objekt. För innevarande budgetår (jfr prop. 1956: 61, s. 7) föreslog fortifikationsförvaltningen, i avvaktan på beslut i fråga om invärderingen, att underhållsmedel för nämnda vägar m. m. skulle beräknas, som om de upptagits till redovisning å fastighetsfonden. Förslaget vann emellertid icke bifall. Ämbetsverket upprepar nu detta förslag. Ifrågasvarande objekt är samtliga att hänföra till gruppen äldre byggnader. Deras enligt prisläget den 1 juli 1935 beräknade anläggningsvärden uppgår till 52 945 000 kronor. Underhållskostnaderna bör således upptagas med $(52\,945\,000 \times 3,22\% =)$ 1 704 829 kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar sålunda underhållskostnaderna till $(12\,785\,703 + 850\,000 + 1\,704\,829 =)$ 15 340 532 kronor. Beloppet föreslås emellertid minskat med de beräknade kostnaderna för yttre renhållning, 200 000 kronor, vilka kostnader skall bestridas av vederbörligt anslag till bränsle m. m. och därför frånräknas det för byggnadsunderhållet beräknade beloppet. Återstoden, avrundat 15 141 000 kronor, föreslås enligt vad förut angivits fördelad med 13 765 000 kronor på löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 1 376 000 kronor på smärre förbättringsarbeten.

Behovet av medel under posten Underhåll av övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen till oförändrat 1 600 000 kronor. Häri ingår även kostnader för fortsatt anskaffning av skogsbrandsläckningsmateriel. Från underhållsposten bestrides i övrigt utgifter för jordbruksfastigheter, såsom kostnader för inköp av gödningsämnen, utsäde, maskiner, redskap m. m., samt för skogsfastigheter, såsom kostnader för sådd, plantering, skogshushållningsplaner m. m. Utgifterna skapar här en förutsättning för inkomsterna. Ett nedskärande av utgifterna medför ofelbart minskade inkomster. I underhållet ingår emellertid även sådant underhåll av fälten som icke är direkt inkomstbringande men nödvändigt för att fälten skall bibehålla sin användbarhet för militärt bruk, såsom underhåll av vägar, broar och markytor m. m. Den ökade motoriseringen ställer stora krav på vägarna. Även själva övningsmarken utsättes för sönderkörning, särskilt av stridsvagnarna. Vissa av dessa arbeten är så omfattande att utgifterna härför bör bestridas av medel anvisade för iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält.

Medelsbehovet under posten Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår till 1 000 000 kronor. Härav avses 50 000 kronor för fortsatta arbeten med utdikning och torrläggning av mark inom Järvafålet, 300 000 kronor för fortsatt anskaffning av arbetskraftbesparande vägmaskiner och 650 000 kronor för fortsatta arbeten med iståndsättning av vägbeståndet inom övnings- och skjutfält. Medelsbehovet för sistnämnda ändamål har enligt fortifikationsförvaltningen kunnat begränsas till nu angivet belopp med hänsyn till att reservationer finnes.

Beträffande medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten anför fortifikationsförvaltningen följande. Ämbetsverket har de senaste budgetåren grundat sina beräkningar av medelsbehovet för här ifrågakvarande arbeten på en budgetåret 1950/51 verkställd inventering av det mest aktuella iståndsättnings- och renoveringsbehovet. De i anslutning till denna inventering upprättade generalplanerna har emellertid numera blivit inaktuella, särskilt i vad de avser invändiga arbeten. Inom fortifikationsförvaltningen har emellertid påbörjats en inventering av de byggnadsarbeten som erfordras med anledning av ett av chefen för armén, på grund av den successivt ökade värnpliktskontingenten m. m., framlagt långtidsprogram för arméns mark- och byggnadsfrågor. Denna inventering, som tar sikte på att begränsa nyinvesteringarna för att i stället genom intensivare utnyttjande av befintligt byggnadsbestånd skapa möjlighet att tillgodose behoven av förläggnings- och utbildningslokaler m. m., är ännu icke avslutad. På grundval av hittills utförd inventering kan dock medelsbehovet för erforderliga ombyggnads- och renoveringsarbeten nu överblickas. Behovet uppskattas av fortifikationsförvaltningen till omkring 100 miljoner kronor för budgetåren 1957/58—1964/65. Häri ingår emellertid icke kostnader för sådana åtgärder som utbyte och ersättning av krismateriel, åtgärder erforderliga med anledning av arbetarskyddslagens bestämmelser, åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak och utförande av vissa skydds- och säkerhetsanordningar vid arméns förråd samt ej heller de utvändiga arbeten som upptagits i de ursprungliga generalplanerna. Kostnaderna för kvarstående arbeten av nu angivna slag beräknar fortifikationsförvaltningen till i runt tal 20 miljoner kronor. Medelsbehovet under delposten beräknas således för budgetåren 1957/58—1964/65 till 120 miljoner kronor.

De medel som för innevarande budgetår anvisats under förevarande delpost beräknar fortifikationsförvaltningen huvudsakligen komma att utnyttjas för sådana underhållsåtgärder som med hänsyn till byggnadernas bestånd icke vidare kan uppskjutas, exempelvis för iståndsättning av äldre värmeanläggningar, matinrättningar m. m. Endast i begränsad omfattning torde nämnda medel kunna förslå för sanering och förbättring av förläggningsförhållandena i äldre kaserner m. m.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar fortifikationsförvaltningen i anslutning till vad förut anförts till (120:8 =) 15 miljoner kronor. Med hänsyn bland annat till läget på arbetsmarknaden har ämbetsverket emellertid icke ansett sig böra äska mer än 12 miljoner kronor.

För skatter räknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår med ett något minskat belopp, 300 000 kronor (för innevarande budgetår anvisat 350 000 kronor). För ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar anmäler fortifikationsförvaltningen ett medelsbehov av 100 000 kronor (för inne-

varande budgetår anvisat 250 000 kronor) med hänsyn till reservationer av tidigare för ändamålet anvisade medel.

Beträffande övriga delposter torde få hänvisas till den i det föregående intagna sammanställningen.

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av de procentberäknade underhållsmedlen för de å arméns delfond redovisade byggnaderna m. m. Riksräkenskapsverket erinrar vidare om att ämbetsverket i utlåtanden den 17 januari och den 8 juni 1956 avstyrkt fortifikationsförvaltningens förenämnda förslag att vissa vägar, stängsel och yttre ledningar vid arméns äldre kasernetablissemang skall upptagas till redovisning i fastighetsfonden.

Departementschefen

Den samhällsekonomiska utvecklingen påfordrar allttjämt en stark återhållsamhet i fråga om statsutgifterna. Jag har därför även för nästa budgetår ansett mig böra behandla fortifikationsförvaltningens äskanden starkt restriktivt. Den reducering av de procentberäknade anslagen med omkring fem procent, som vidtogs för innevarande budgetår, har jag dock icke ansett mig nu böra föreslå. I fråga om de behovsprövade underhållsmedlen, avsedda för arbeten av större omfattning (iståndsättningsarbeten), föreslår jag däremot minskningar — i vissa fall avsevärda — i förhållande till de belopp som anvisats för innevarande budgetår. Ifrågavarande begränsningar av de behovsprövade underhållsmedlen kan dock, såsom fortifikationsförvaltningen även framhållit, icke i längden bibehållas utan allvarlig risk för kapitalförstöring.

De procentberäknade underhållsmedlen för byggnader m. m., som är invärderade på arméns delfond av fastighetsfonden, beräknar jag i anslutning till myndigheternas förslag till 12 786 000 kronor. För underhåll av icke invärderade baracker räknar jag med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 450 000 kronor. Förslaget att särskilda underhållsmedel skall beräknas för vissa icke invärderade vägar m. m. kan jag icke tillstyrka. Underhållsmedlen skulle således uppgå till (12 786 000 + 450 000 =) 13 236 000 kronor, varifrån såsom föreslagits bör avgå kostnaderna för yttre renhållning, 200 000 kronor. För löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och smärre förbättringsarbeten bör sålunda, med den fördelning mellan delposterna som inledningsvis angivits, beräknas 11 851 000 kronor respektive 1 185 000 kronor.

Posten Iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m. beräknar jag, med hänsyn till att reservationer finnes på denna post, till 300 000 kronor.

För övriga iståndsättningsarbeten kan jag icke tillstyrka högre belopp för nästa budgetår än 6 000 000 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 1 000 000 kronor.

Beträffande beräkningen av övriga delposter biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond torde således, i enlighet med den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 7), uppföras med ett belopp av 21 946 000 kronor.

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Marinens delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1956/57 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för marinens delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1957/58 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1956/57	Budgetåret 1957/58	
		Fortifikations- förvaltningen	Departementschefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	3 237 000	3 735 000	3 735 000
b) Löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m.	935 000	1 550 000	800 000
c) Smärre förbättringsarbeten	324 000	374 000	374 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.	55 000	50 000	50 000
e) Övriga istandsättningsarbeten	1 500 000	2 500 000	1 150 000
f) Skatter	325 000	200 000	200 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	60 000	60 000	60 000
h) Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna m. m.	350 000	440 000	350 000
i) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	75 000	75 000	75 000
j) Underhåll av enskilda vägar	8 000	13 000	13 000
Summa kronor	6 869 000	8 997 000	6 807 000

Fortifikationsförvaltningen anför till ledning för beräkningen av delposterna Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och Smärre förbättringsarbeten att värdena för byggnader m. m. (med undantag för hamnanläggningar) beräknas till 67 619 438 kronor för äldre byggnader hänförliga till första gruppen och till 51 098 776 kronor respektive 4 922 654 kronor för nyare byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna beräknas av fortifikationsförvaltningen enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	67 619 438 × 4,40 %	2 975 255
2. »	51 098 776 × 2,34 %	1 195 711
3. »	4 922 654 × 1,17 %	57 595

Summa kronor 4 228 561

Från sistnämnda belopp avgår beräknad kostnad för yttre renhållning, 120 000 kronor, vilken kostnad bestrides från vederbörligt anslag till bränsle m. m. Återstoden, avrundat 4 109 000 kronor, föreslås på sätt förut angivits fördelad med 3 735 000 kronor på löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 374 000 kronor för smärre förbättringsarbeten.

För löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 1 550 000 kronor, vilket innebär en ökning med 615 000 kronor i förhållande till det belopp som upptagits för innevarande år. Ämbetsverket, som erinrar om att beräkningen liksom tidigare verkstälts efter uppskattning, anför i fråga om det ökade medelsbehovet bland annat följande.

Hamnanläggningarna vid Stockholms örlogsvarv och örlogsstation har under ett flertal år påkostats endast oundgängligen nödvändigt underhåll i avvaktan på örlogsbasens utflyttning till Muskö och Berga. Då denna utflyttning emellertid icke synes komma att ske inom de närmaste tio åren måste omfattande reparationer av kajer, bryggor m. m. i Stockholm nu komma till utförande.

Kajer och bryggor m. m. i utsatta lägen kan lätt förstöras eller skadas av hård storm eller av is. För att bestrida kostnaderna för sådana arbeten har ämbetsverket, som förut icke beräknat några särskilda medel för detta ändamål, nu upptagit ett belopp av 234 000 kronor.

Det ökade medelsbehovet är slutligen även beroende av höjda kostnader för underhållsarbeten.

För underhåll av övningsfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår ett belopp av 50 000 kronor (för innevarande budgetår anvisat 55 000 kronor).

Beträffande medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till en i statförslaget intagen sammanställning, i vilken ämbetsverket upptagit följande arbeten, som bör komma till utförande med anlitan av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt en uppgjord generalplan, iståndsättning av hamnanläggningar, utbyte av krismateriel, iståndsättning och förstärkning av vägar och körplaner inom kasernområdena samt åtgärder erforderliga med anledning av arbetarskyddslagets bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågakvarnande arbeten beräknas enligt 1956 års byggnadskostnadsnivå till sammanlagt 7 580 000 kronor. Utöver angivna belopp bör enligt fortifikationsförvaltningen beräknas 100 000 kronor årligen för utförande av skydds- och säkerhetsanordningar vid marinens anläggningar för att minska inbrottsriskerna. Då de i sammanställningen upptagna arbetena hänför sig till en under budgetåret 1950/51 verkställd inventering, räknar fortifikationsförvaltningen med att medelsbehovet, med hänsyn till senare uppkomna behov av iståndsättningsar-

beten, är större än vad som nu uppgivits. Fortifikationsförvaltningen, som anser att angivna iståndsättningsarbeten bör utföras inom loppet av fyra år, begränsar emellertid äskandet för nästa budgetår till (7 580 000 : 4 + 100 000 =) avrundat 2 000 000 kronor för här ifrågavarande arbeten.

Härutöver äskar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 500 000 kronor för renoverings- och iståndsättningsarbeten inom sådana byggnader på Skeppsholmen, som avses skola iordningställas för expeditions- och andra ändamål.

Fortifikationsförvaltningen beräknar sålunda medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten till sammanlagt 2 500 000 kronor för nästa budgetår.

För skatter beräknar ämbetsverket för nästa budgetår 200 000 kronor (för innevarande budgetår har upptagits 325 000 kronor).

Posten Ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna m. m. har för innevarande budgetår upptagits med 350 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen, som anför att behovet av ändringsarbeten föranledda av rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna är synnerligen stort bland annat med hänsyn till rörligheten i fråga om verkstadsverksamheten, föreslår att för nästa budgetår beräknas 440 000 kronor för här ifrågavarande ändamål.

För underhåll av enskilda vägar bör enligt fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår beräknas 13 000 kronor (för innevarande budgetår har upptagits 8 000 kronor).

Beträffande övriga poster hänvisas till den i det föregående intagna sammanställningen.

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens förslag till beräkning av av de procentberäknade underhållskostnaderna.

Departementschefen

För underhåll av hamnanläggningar, för vilket ändamål fortifikationsförvaltningen äskat 1 550 000 kronor för nästa budgetår, kan jag icke tillstyrka högre belopp än 800 000 kronor.

Även i fråga om medel för iståndsättningsarbeten ser jag mig nödsakad att avsevärt reducera de medel som fortifikationsförvaltningen ansett erforderliga. Jag föreslår att för övriga iståndsättningsarbeten anvisas 1 150 000 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 350 000 kronor.

För ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid marinverkstäderna m. m. beräknar jag för nästa budgetår oförändrat 350 000 kronor.

Beträffande beräkningen av övriga delposter biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för marinens delfond torde således böra upptagas till 6 807 000 kronor med den fördelning på delposter som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 11).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Flygvapnets delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1956/57 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för flygvapnets delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1957/58 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och departementsförslaget.

	Budgetåret 1956/57	Budgetåret 1957/58	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	3 265 000	3 747 000	3 747 000
b) Smärre förbättringsarbeten	306 000	355 000	355 000
c) Underhåll av flygfält m. m.	2000 000	2 595 000	2 345 000
d) Underhåll av jordbruksfastigheter m. m.	23 000	100 000	100 000
e) Övriga iståndsättningsarbeten	900 000	3 000 000	700 000
f) Skatter	185 000	100 000	100 000
g) Rationaliseringsåtgärder vid värmeanläggningar m. m.	75 000	75 000	75 000
h) Underhåll av enskilda vägar	22 000	22 000	22 000
Summa kronor	6 776 000	9 994 000	7 444 000

Fortifikationsförvaltningen anför till ledning för beräkningen av delposterna till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. samt smärre förbättringsarbeten att värdena för byggnader m. m. (med undantag för flygfält m. m.) beräknas till 25 791 912 kronor för äldre byggnader hänförliga till första gruppen och till 131 020 415 kronor respektive 5 631 435 kronor för nyare byggnader hänförliga till andra respektive tredje gruppen.

Underhållskostnaderna för byggnader m. m. beräknas enligt förut angivna grunder till:

1. gruppen	25 791 912 × 3,22 %	830 500
2. »	131 020 415 × 2,34 %	3 065 878
3. »	5 631 435 × 1,17 %	65 888

Summa kronor 3 962 266

Från sistnämnda belopp avgår beräknad kostnad för yttre renhållning, 60 000 kronor, vilken kostnad liksom beträffande arméns och marinens delfonder bestrides från vederbörligt anslag till bränsle m. m. Återstoden, avrundat 3 902 000 kronor, föreslås fördelad med 3 547 000 kronor på löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. och 355 000 kronor på smärre förbättringsarbeten. Utöver det sålunda procentuellt beräknade underhållsbeloppet föreslås delposten till löpande reparation och

underhåll av byggnader m. m. liksom för innevarande budgetår ökad med 200 000 kronor, motsvarande kostnaderna för ersättningsanskaffning av brandmateriel och skumvätska, som förbrukas vid brandskyddsövningar inom flygvapnets räddningstjänst. I enlighet härmed beräknar ämbetsverket medelsbehovet under ifrågavarande delpost till $(3\,547\,000 + 200\,000 =)$ 3 747 000 kronor.

Beträffande kostnaderna för underhåll av flygfält m. m. anför fortifikationsförvaltningen att anläggningsvärdet för flygfält med tillhörande banor och plattor m. m. den 30 juni 1956 uppgick till 172 529 836 kronor enligt 1946 års byggnadskostnadsnivå. Den flygtekniska utvecklingen har emellertid medfört att vissa äldre fält m. m. icke längre kan utnyttjas. Underhållet av dessa kan därför helt bortfalla eller avsevärt begränsas. Anläggningar för ett sammanlagt värde av i runt tal 24 000 000 kronor beräknas sålunda icke längre kräva något underhåll. Underhållskostnaderna för flygfält med banor och plattor kan i enlighet härmed beräknas till $1,5\% \times (172\,529\,836 - 24\,000\,000) =$ avrundat 2 228 000 kronor. Därtill kommer kostnader för underhåll av flygfältens befästningsanläggningar. Fortifikationsförvaltningen beräknar anläggningsvärdet på de befästningar som bör underhållas till 10 741 000 kronor efter omräkning till 1946 års prisnivå. Underhållskostnaderna beräknas efter förut angivna grunder till $(1,09\% \times 10\,741\,000 =)$ avrundat 117 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen anmäler vidare att flygförvaltningen begärt särskilda underhållsmedel för belysningsanläggningar inom flottiljernas flygfältsområden. Flygförvaltningen har enligt fortifikationsförvaltningen härom anfört bland annat följande.

Elanläggningarna inom flottiljernas flygfältsområden har under de senaste åren ökat avsevärt i omfattning. Genom att materielen är placerad vid markytan eller omedelbart ovanför blir den lätt utsatt för skador genom otjänlig väderlek m. m., varför underhållskostnaderna blir mycket höga. Erfarenhetsmässigt uppgår underhållskostnaderna för flygfältsbelysningar vid depåflygfält till omkring fem procent av anläggningskostnaderna. Flygförvaltningen har för avsikt att föreslå invärdering på fastighetsfonden av här ifrågavarande anläggningar sedan viss utredning i frågan slutförts. I avvaktan härpå bör emellertid särskilda medel beräknas för underhållet av dessa anläggningar. Flygförvaltningen föreslår att för ändamålet beräknas 250 000 kronor för nästa budgetår.

Fortifikationsförvaltningen, som framhåller att ämbetsverket icke har någon möjlighet att bedöma riktigheten av flygförvaltningens beräkning av underhållsmedel för ifrågavarande elanläggningar, har emellertid med anledning av vad flygförvaltningen anfört i ämnet beräknat 250 000 kronor för ändamålet under förevarande delpost.

Kostnaderna för underhåll av flygfält med befästningsanläggningar och angivna belysningsanläggningar beräknar fortifikationsförvaltningen sålunda till $(2\,228\,000 + 117\,000 + 250\,000 =)$ 2 595 000 kronor.

För underhåll av jordbruksfastigheter m. m. har fortifikationsförvaltningen upptagit ett belopp av 100 000 kronor för nästa budgetår. Medlen avses enligt ämbetsverket dels för sådana ordinarie utgifter som skogsvårdsåtgärder, underhåll av körvägar, broar m. m. och dels för inlösen av några byggnader i samband med att vissa arrenden upphör.

I fråga om medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten hänvisar fortifikationsförvaltningen till en i statförslaget intagen sammanställning i vilken ämbetsverket upptagit följande arbeten, som bör komma till utförande med anlåtande av medel under förevarande delpost, nämligen iståndsättnings- och renoveringsarbeten enligt upprättade generalplaner, utbyte av krismateriel, iståndsättning och förstärkning av elektriska ledningsnät m. m., iståndsättning, permanentbehandling och förstärkning av vägar inom kasernområdena samt åtgärder erforderliga med anledning av arbetarskyddslagens bestämmelser och åtgärder till förekommande av olycksfall vid arbete på tak. Det aktuella medelsbehovet för ifrågavarande arbeten beräknas till 12 440 000 kronor enligt 1956 års byggnadskostnadsnivå. Härutöver erfordras omkring 60 000 kronor årligen för utförande av skydds- och säkerhetsanordningar vid flygvapnets förråd m. m. De i sammanställningen upptagna arbetena grundar sig enligt fortifikationsförvaltningen på en under budgetåret 1950/51 utförd inventering och omfattar således icke behov av arbeten, som eventuellt uppkommit under tiden därefter. Med hänsyn härtill är enligt fortifikationsförvaltningen det verkliga medelsbehovet större än vad som nu angivits. Ämbetsverket, som anser att ifrågavarande i sammanställningen upptagna arbeten bör utföras inom loppet av fem år, begränsar emellertid äskandet för nästa budgetår till $(12\,440\,000 : 5 + 60\,000 =)$ avrundat 2 500 000 kronor för de arbeten som här avses.

Vidare erfordras enligt fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 500 000 kronor för anordnande av expeditiionslokaler m. m. för eskaderstaber vid Skånska flygflottiljen och Norrbottens flygbaskår.

Medelsbehovet för övriga iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen således för nästa budgetår till $(2\,500\,000 + 500\,000 =)$ 3 000 000 kronor.

För skatter beräknas 100 000 kronor för nästa budgetår (för innevarande budgetår anvisat 185 000 kronor).

Beträffande övriga poster hänvisas till den i det föregående intagna sammanställningen.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra emot fortifikationsförvaltningens beräkning av de procentberäknade underhållskostnaderna för byggnader m. m. och flygfält med befästningsanläggningar. Förslaget att beräkna särskilda underhållsmedel för belysningsanläggningar inom flygfälten innebär enligt riksräkenskapsverket — då värdet av dessa anlägg-

ningar ingår i det bokförda anläggningsvärdet för flygfälten — att en särskild underhållskvot, som är högre än den som gäller för beräkning av flygfältens underhållskostnader i övrigt, skulle tillämpas för ifrågavarande anläggningar. Riksräkenskapsverket anser sig därför icke kunna tillstyrka att särskilda medel upptages för detta ändamål.

Departementschefen

Jag kan icke tillstyrka att särskilda underhållsmedel beräknas för flygfältens belyningsanläggningar. I anslutning härtill bör för underhåll av flygfält m. m. upptagas 2 345 000 kronor för nästa budgetår.

För övriga iståndsättningsarbeten kan jag icke föreslå högre belopp än 700 000 kronor, vilket innebär en minskning med 200 000 kronor i jämförelse med det belopp som upptagits för innevarande år.

I övrigt biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond bör således för nästa budgetår uppföras med 7 444 000 kronor med den fördelning på delposter som framgår av den i det föregående intagna tabellen (jfr s. 14).

Jag förutsätter, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning mellan de särskilda posterna inom slutbeloppets ram, som kan finnas erforderlig.

Befästningars delfond. I staten för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1956/57 har anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond upptagits till 9 035 000 kronor.

Värdet av anläggningarna under befästningars delfond har, omräknat till 1946 års byggnadskostnadsnivå, angivits till 799 244 000 kronor.

Fortifikationsförvaltningen beräknar underhållsmedlen enligt i det föregående angivna grunder till $(1,09 \% \times 799\,244\,000 =)$ avrundat 8 710 000 kronor.

Utöver ovan beräknade underhållsmedel erfordras för nästa budgetår särskilda medel för iståndsättningsarbeten. Sålunda beräknar fortifikationsförvaltningen 1 200 000 kronor för fortsatt modernisering av äldre befästningsanläggningar m. m., 500 000 kronor för ombyggnad av befästningsanläggningar för lokalförsvarsförbanden, 300 000 kronor för iståndsättning av äldre maskeringsanordningar samt 500 000 kronor för fortsatta arbeten för att förbättra vissa förläggingsutrymmen inom kustartilleriförsvarens befästningar. Vidare erfordras 300 000 kronor för fortsatta iståndsättningsarbeten beträffande en bergverkstad samt 100 000 kronor för ändringsarbeten inom vissa centralförråd. Såsom fortifikationsförvaltningen framhållit i stafförslaget för budgetåret 1955/56 är installationerna för värme och ventilation i berggrummen vid Stockholms och Göteborgs örlogs-

varv synnerligen bristfälliga. För fortsatt iståndsättning och modernisering av ifrågavarande installationer erfordras 400 000 kronor för nästa budgetår. Slutligen erfordras 250 000 kronor för skyddsanordningar för att minska riskerna för inbrott och sabotage och 450 000 kronor för fortsatta förstärkningsarbeten i bergrum.

Det sammanlagda medelsbehovet för iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen sålunda till (1 200 000 + 500 000 + 300 000 + 500 000 + 300 000 + 100 000 + 400 000 + 250 000 + 450 000 =) 4 000 000 kronor.

Vissa anläggningar är av beskaffenhet att icke lämpligen kunna invärderas i befästningars delfond. För underhåll av dessa anläggningar beräknar fortifikationsförvaltningen 375 000 kronor i underhållsmedel (för innevarande budgetår anvisat 355 000 kronor).

För skatter beräknar fortifikationsförvaltningen ett belopp av 100 000 kronor (för innevarande budgetår anvisat 40 000 kronor) och för underhåll av enskilda vägar oförändrat 40 000 kronor.

Det sammanlagda behovet av underhållsmedel uppgår således enligt fortifikationsförvaltningens beräkningar beträffande befästningars delfond till (8 710 000 + 4 000 000 + 375 000 + 100 000 + 40 000 =) 13 225 000 kronor.

Riksräkenskapsverket biträder fortifikationsförvaltningens beräkningar av de procentberäknade underhållskostnaderna för befästningar och berg- rum.

Departementschefen

För iståndsättningsarbeten kan jag icke tillstyrka högre belopp än 600 000 kronor.

Jag biträder i övrigt fortifikationsförvaltningens förslag och uppskattar alltså medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. under befästningars delfond till (8 710 000 + 600 000 + 375 000 + 100 000 + 40 000 =) 9 825 000 kronor. Någon uppdelning av anslagsposten på särskilda delposter synes alltså icke erforderlig.

B. Avsättning till värdeminskningskonto

I sitt avgivna förslag till stat beräknar *fortifikationsförvaltningen* för avsättning till värdeminskningskonto ett sammanlagt belopp av 11 972 000 kronor, varav 3 995 000 kronor för arméns delfond, 1 090 000 kronor för marinens delfond, 4 945 000 kronor för flygvapnets delfond och 1 942 000 kronor för befästningars delfond.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning.

Departementschefen

I överensstämmelse med myndigheternas förslag torde för avsättning till värdeminskningsskonto böra upptagas för arméns delfond förslagsvis 3 995 000 kronor, för marinens delfond förslagsvis 1 090 000 kronor, för flygvapnets delfond förslagsvis 4 945 000 kronor och för befästningars delfond förslagsvis 1 942 000 kronor, eller sammanlagt 11 972 000 kronor.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden

Fortifikationsförvaltningen beräknar utgifterna under denna rubrik för arméns delfond för nästa budgetår till förslagsvis 3 156 000 kronor, varav 2 200 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 150 000 kronor för bränsletillägg samt 806 000 kronor för bestridande av vissa i samband med förhyrningar och arrenderingar uppkommande utgifter.

För marinens delfond beräknar ämbetsverket utgifterna till förslagsvis 332 000 kronor, varav 265 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 15 000 kronor för bränsletillägg samt 52 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen, efter samråd med flygförvaltningen, utgifterna till förslagsvis 495 000 kronor, varav 280 000 kronor för bestridande av hyresavgifter, 155 000 kronor för arrende av markområden för flygfältens befästningsanläggningar m. m., 20 000 kronor för bränsletillägg samt 40 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen utgifterna till förslagsvis 2 792 000 kronor, varav 240 000 kronor för hyres- och arrendeutgifter, 5 000 kronor för bränsletillägg, 77 000 kronor för kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar samt 2 470 000 kronor för förhyrningar av drivmedelsanläggningar.

Departementschefen

I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag beräknar jag för ifrågavarande utgifter förslagsvis följande belopp, nämligen för arméns delfond 3 156 000 kronor, för marinens delfond 332 000 kronor, för flygvapnets delfond 495 000 kronor och för befästningars delfond 2 792 000 kronor.

Hyres- och arrendeutgifterna m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden utgör således sammanlagt 6 775 000 kronor.

INKOMSTER

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler

Under denna titel redovisas de belopp, som över budgeten tillföres respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så att en förräntning efter 4 % erhålles på det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet, att i form av överskott tillföras riksstatens inkomstsida. I statsverkspropositionen (bil. 6, punkterna 54, 93, 122 och 176) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1957/58 beräkna följande förslagsanslag, nämligen till

ersättning till	arméns delfond	31 700 000
»	» marinens delfond	10 450 000
»	» flygvapnets delfond	20 100 000
»	» befästningars delfond	17 275 000
<hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>		
Summa kronor		79 525 000

Med hänsyn till förut och i det följande omnämnda jämkningar av olika poster i statförslaget bör ersättningar för till statsmyndigheter upplåtta lokaler för nästkommande budgetår beräknas, för arméns delfond till 31 657 000 kronor, för marinens delfond till 10 544 000 kronor, för flygvapnets delfond till 20 264 000 kronor och för befästningars delfond till 17 439 000 kronor eller således till sammanlagt 79 904 000 kronor. De i riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen bör å riksstaten slutligt uppföras i överensstämmelse härmed.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden

Under denna inkomsttitel skall på de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av tjänstebostäder, uthyringsfastigheter samt övriga hyror och arrenden.

Fortifikationsförvaltningen upptager under denna inkomstpost för arméns delfond 3 175 000 kronor, varav 1 800 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 875 000 kronor såsom inkomst av uthyringsfastigheter och 500 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 900 000 kronor, varav 525 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 250 000 kronor såsom inkomst av uthyringsfastigheter samt 125 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 1 025 000 kronor, varav 695 000 kronor såsom inkomst av

tjänstebostäder, 270 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 60 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 315 000 kronor, varav 55 000 kronor såsom inkomst av tjänstebostäder, 10 000 kronor såsom inkomst av uthyrningsfastigheter och 250 000 kronor för övriga hyror och arrenden.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkning av ifrågavarande inkomster.

Departementschefen

Med biträdande av myndigheternas förslag beräknar jag inkomsterna av hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden till (3 175 000 + 900 000 + 1 025 000 + 315 000 =) 5 415 000 kronor.

C. Inkomster av övnings- och skjutfält

Under denna inkomstitel skall å de olika delfonderna upptagas särskilda delposter för inkomster av jordbruksfastigheter (arrenden m. m.), inkomster av skogsfastigheter (skogsavverkning, varvid endast nettobeloppet upptages) och övriga inkomster (grustäkt m. m.).

Fortifikationsförvaltningen upptager för arméns delfond under denna inkomstpost 2 200 000 kronor, varav 575 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 1 500 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 125 000 kronor i övriga inkomster.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 80 000 kronor, varav 25 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 50 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 5 000 kronor i övriga inkomster.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 175 000 kronor, varav 70 000 kronor såsom inkomst av jordbruksfastigheter, 100 000 kronor såsom inkomst av skogsfastigheter och 5 000 kronor i övriga inkomster.

För befästningars delfond slutligen beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 50 000 kronor, vilket belopp hänförs till skogsavverkning.

Riksräkenskapsverket förklarar att de av fortifikationsförvaltningen gjorda beräkningarna av ifrågavarande inkomster icke givit riksräkenskapsverket anledning till erinran.

Departementschefen

Inkomsterna av övnings- och skjutfält beräknar jag i enlighet med myndigheternas förslag till (2 200 000 + 80 000 + 175 000 + 50 000 =) 2 505 000 kronor.

D. Diverse inkomster

Fortifikationsförvaltningen beräknar för arméns delfond inkomsterna under denna titel till 1 050 000 kronor för nästa budgetår. Härav utgör 50 000 kronor vad som av inflytande vårdavgifter för civila patienters vård å garnisonssjukhusen belöper på vederbörande fastigheters underhåll, medan återstoden, 1 000 000 kronor, utgör medel som fortifikationsförvaltningen beräknar att inkomstposten under nästa budgetår kommer att tillföras med anledning av fastighetsförsäljningar.

För marinens delfond beräknar fortifikationsförvaltningen ifrågasvarande inkomster till 765 000 kronor, varav 700 000 kronor såsom ersättning för den å fonden redovisade fasta egendom, som disponeras av marinverkstäderna i Stockholm och Karlskrona, 40 000 kronor såsom ersättning till fonden för vissa marinen tillhörande verkstadslokaler i Karlskrona, vilka disponeras av försvarets fabriksstyrelse, och 25 000 kronor såsom bidrag till Skeppsholmsbrons underhåll samt vissa dockningsavgifter från enskilda.

För flygvapnets delfond beräknar fortifikationsförvaltningen inkomsterna till 125 000 kronor och för befästningars delfond till 75 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har icke något att erinra mot fortifikationsförvaltningens beräkningar.

Departementschefen

Med biträdande av myndigheternas förslag beräknar jag inkomsterna under diverseposten för respektive delfonder till 1 050 000 kronor, 765 000 kronor, 125 000 kronor och 75 000 kronor eller således till sammanlagt 2 015 000 kronor.

Överskott

Det överskott, som skall tillföras riksstatens driftbudget, bör såsom hittills varit fallet beräknas till 4 % på det vid respektive budgetårs början i fonden ingående kapitalet. I enlighet med riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för budgetåret 1957/58 bör överskottet å försvarets fastighetsfond upptagas med 25 070 000 kronor. Beloppet bör enligt riksräkenskapsverket uppdelas med 8 985 000 kronor på arméns delfond, 4 060 000 kronor på marinens delfond, 8 705 000 kronor på flygvapnets delfond och 3 320 000 kronor på befästningars delfond. Denna uppskattning av överskottet har legat till grund för den förut gjorda beräkningen av ersättningsanslagen.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har upprättats förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58 (*Bilaga*). Förslaget slutar på ett belopp av 89 839 000 kronor, vilket innebär en ökning

av omslutningssumman med 3 897 000 kronor. Detta beror i huvudsak på en ökning av utgifterna och överskottet. Reparations- och underhållskostnaderna ökar sålunda med 651 000 kronor. Avsättningen till värdeminskningskontot förutses öka med 376 000 kronor, hyres- och arrendeutgifterna med 1 400 000 kronor och överskottet med 1 470 000 kronor. I fråga om inkomsterna förutses en ökning med 1 463 000 kronor. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 2 434 000 kronor.

Hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna omförmälda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58 (*Bilaga*);

dels ock för budgetåret 1957/58 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond 31 657 000 kronor,

Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond 10 544 000 kronor,

Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond 20 264 000 kronor samt

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 17 439 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Brinck

Bilaga

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter enligt staten för budgetåret 1956/57 samt enligt förslaget till stat för budgetåret 1957/58

<i>Inkomster</i>	1956/57 Kronor	1957/58 Kronor
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler</i>		
1. Arméns delfond	32 956 000	31 657 000
2. Marinens delfond	10 250 000	10 544 000
3. Flygvapnets delfond	18 483 000	20 264 000
4. Befästningars delfond	15 781 000	17 439 000
Säger	77 470 000	79 904 000
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden</i>		
1. Arméns delfond	3 175 000	3 175 000
2. Marinens delfond	940 000	900 000
3. Flygvapnets delfond	1 015 000	1 025 000
4. Befästningars delfond	182 000	315 000
Säger	5 312 000	5 415 000
<i>C. Inkomster av övnings- och skjutfält</i>		
1. Arméns delfond	1 600 000	2 200 000
2. Marinens delfond	100 000	80 000
3. Flygvapnets delfond	120 000	175 000
4. Befästningars delfond	100 000	50 000
Säger	1 920 000	2 505 000
<i>D. Diverse inkomster</i>		
1. Arméns delfond	300 000	1 050 000
2. Marinens delfond	765 000	765 000
3. Flygvapnets delfond	100 000	125 000
4. Befästningars delfond	75 000	75 000
Säger	1 240 000	2 015 000
Summa	85 942 000	89 839 000

<i>Utgifter</i>	1956/57 Kronor	1957/58 Kronor
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.</i>		
1. Arméns delfond	22 691 000	21 946 000
2. Marinens delfond	6 869 000	6 807 000
3. Flygvapnets delfond	6 776 000	7 444 000
4. Befästningars delfond	9 035 000	9 825 000
	Säger 45 371 000	46 022 000
<i>B. Avsättning till värdeminskningskonto</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	3 980 000	3 995 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	1 009 000	1 090 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	4 641 000	4 945 000
4. Befästningars delfond, förslagsvis	1 966 000	1 942 000
	Säger 11 596 000	11 972 000
<i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	2 755 000	3 156 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	262 000	332 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	486 000	495 000
4. Befästningars delfond, förslagsvis	1 872 000	2 792 000
	Säger 5 375 000	6 775 000
<i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget</i>		
1. Arméns delfond	8 605 000	8 985 000
2. Marinens delfond	3 915 000	4 060 000
3. Flygvapnets delfond	7 815 000	8 705 000
4. Befästningars delfond	3 265 000	3 320 000
	Säger 23 600 000	25 070 000
	Summa 85 942 000	89 839 000